

Marek Dolewka

Archidiecezjalna Szkoła Muzyczna I i II stopnia w Krakowie

Zerkając na „20 spojrzeń...” – zza kulis ogólnopolskiego konkursu wiedzy

Od dwóch lat Archidiecezjalna Szkoła Muzyczna II st. im. ks. kard. Franciszka Macharskiego w Krakowie otwiera swe drzwi dla uczestników ogólnopolskiego konkursu wiedzy „20 spojrzeń na...”. Wydarzenie to, organizowane z myślą o uczniach szkół muzycznych II st. wszystkich klas z całego kraju, ma na celu rozbudzać wśród młodzieży zapał do wnikliwego studiowania biografii i twórczości kompozytorów muzyki klasycznej. Nierzadko jest to okazja, by wykroczyć poza wątki realizowane na zajęciach i wzbogacić swą wiedzę o liczne ciekawostki. Które z utworów Oliviera Messiaena (1908–1992) oparte zostały wyłącznie na materiale śpiewu ptaków? W odniesieniu do której kompozycji Claude’a Debussy’ego (1862–1918) po raz pierwszy użyto słowa „impresjonizm”? Z tego typu pytaniami mierzą się uczestnicy.

Wybór pierwszych dwóch bohaterów konkursu podyktowany był przypadającą w danym roku rocznicą ich śmierci, jak również świadomością, jak ważnym i potrzebnym zadaniem jest kwestia promocji muzyki współczesnej. To dlatego pierwsza edycja poświęcona została pamięci Messiaena i zorganizowana dokładnie w dniu 25. rocznicy jego śmierci – 27 kwietnia 2017 roku. Druga, stanowiąca z kolei hołd dla Debussy’ego, „ostatniego muzyka XIX wieku, pierwszego muzyka XX stulecia” – jak napisał Jacques Chailley – odbyła się 22 marca 2018 roku, trzy dni przed 100. rocznicą śmierci francuskiego twórcy.

W wymaganiach konkursowych znajduje się każdorazowo wybór 20 utworów – „spojrzeń” na twórczość danego kompozytora, uszeregowanych dla ułatwienia według gatunków (np. dzieła fortepianowe, orkiestrowe, wokalne i wokально-instrumentalne). Selekcja obejmuje zarówno najbardziej popularne kompozycje¹,

---

¹ Przykładowo dla Messiaena to m.in. *Dwadzieścia spojrzeń na Dzieciątka Jezus* na fortepian (1944) – utwór, od którego nazwę wziął sam konkurs, *Kwartet na koniec Czasu* na skrzypce, klarnet, wiolonczelę i fortepian (1940–1941); dla Debussy’ego: *Preludium do „Popołudnia Fauna”* na orkiestrę (1892–1894) czy *Suite bergamasque* na fortepian (1890, 1905).

jak i te mniej znane, ale również warte uwagi². Dla wygody uczestników sprawdza się, czy nagrania dostępne są w bezpłatnych internetowych serwisach streamingowych, np. Spotify, Deezer czy Google Play Music. Ponadto uczniowie zobowiązani są zapoznać się z hasłem z *Encyklopedii muzycznej PWM* poświęconym danemu twórcy³ i wybraną monografią (*Messiaen* autorstwa Jerzego Stankiewicza⁴, *Debussy* Paula Holmesa⁵).

Wydarzenie przebiega jednego dnia, a wybór laureatów zostaje dokonany na podstawie sumy punktów w dwóch etapach (pisemnym i ustnym). Zadaniem uczestników jest każdorazowo rozpoznanie krótkich przykładów muzycznych i odpowiedź na zestaw pytań dotyczących życia i twórczości kompozytora. Na potrzeby pierwszego etapu przygotowywane są karty pracy, obejmujące różnorodne typy poleceń – m.in. pytania otwarte, łączenie w pary, uzupełnianki, wykreślanki, krzyżówki, prośby o uszeregowanie w odpowiedniej kolejności czy podpisanie materiałów graficznych. Do etapu drugiego, otwartego dla publiczności, awansuje kilku najlepszych zawodników. Część odpowiedzi odbywa się w trybie „kto pierwszy, ten lepszy”, a przykłady muzyczne obejmują już także transkrypcje / aranżacje. W trosce o odpowiednie zagospodarowanie czasu podczas przerwy organizowany jest koncert utworów danego kompozytora w wykonaniu nauczycieli i uczniów ASM II st., a także pokaz audiowizualny.

Nad wysokim poziomem konkursu czuwa trzyosobowe jury, któremu przewodniczy prof. dr hab. Wiesław Delimat (dyrektor ASM II st., kierownik Katedry Muzyki Kościelnej Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II), *spiritus movens* całego przedsięwzięcia, sprawujący nadzór nad przygotowaniem i przebiegiem. W obu edycjach zmagania uczestników oceniała również dr hab. Małgorzata Janicka-Słysz (prorektor ds. dydaktyki i nauki Akademii Muzycznej w Krakowie). Ponadto w pierwszej edycji do składu jury dołączył prof. dr hab. Józef Serafin (Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina), w drugiej – prof. dr hab. Aleksandra Paszek-Trefon (Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach).

---

² Messiaen: m.in. *Monodia* na organy (1963), *Melodia w stylu Mozarta* na klarnet i fortepian (1986), Debussy: m.in. *Nokturn i scherzo* na wiolonczelę i fortepian (1882) czy *Sonata* na flet, altówkę i harfę (1915).

³ J. Stankiewicz, *Messiaen Olivier*, w: *Encyklopedia muzyczna PWM. Część biograficzna*, red. E. Dziębowska, t. 6 (M), Kraków 2000, s. 201–214; Z. Helman, S. Jarociński, *Debussy Claude*, w: *Encyklopedia muzyczna PWM. Część biograficzna*, red. E. Dziębowska, t. 2 (CD), Kraków 2002, s. 365–384.

⁴ J. Stankiewicz, *Olivier Messiaen. Człowiek i artysta w Stalagu VIII A w Görlitz. Przewodnik biograficzny na otwarcie Europejskiego Centrum Edukacyjno-Kulturalnego Zgorzelec-Görlitz Meetingpoing Music Messiaen, Zgorzelec (Goerlitz)–Kraków 2014.*

⁵ P. Holmes, *Debussy*, tłum. R. Kowal, Kraków 1999.

Ta nowa, odważna inicjatywa została życzliwie przyjęta przez nauczycieli szkół muzycznych z całego kraju. Do pierwszej edycji przystąpiło trzynastu zawodników z siedmiu szkół⁶, do drugiej już dwadzieścia osób z dziewięciu ośrodków⁷. Na wyróżnienie zasługuje fakt, że do obu edycji uczniów przygotowały mgr Katarzyna Broj (Konin) i dr Dorota Susuł (Kraków). Pozytywne opinie dotyczące konkursu zostały wyrażane również w anonimowych ankietach, rozdawanych na zakończenie wydarzenia. Przetoczmy kilka z nich:

- „Wszystko było dopięte na ostatni guzik”.
- „Między uczestnikami występowała zdrowa rywalizacja”.
- „Przyjazna atmosfera, dzięki której odpuszczał stres”.
- „Megaciekawa forma sprawdzania wiedzy. Bardzo kreatywny kwestionariusz konkursowy. Zachęca do próbowania swoich sił w kolejnych latach”.
- „Superkonkurs! Czekam na kolejne edycje”⁸.

Jako uczeń szkoły muzycznej, zainspirowany przez moją nauczycielkę historii muzyki, sam brałem udział w tego typu wydarzeniach. Te doświadczenia pomogły mi utwierdzić się w przekonaniu, jak cenny wpływ na wzmacnianie mej pasji i poszerzanie humanistycznych zainteresowań ma odkrywanie życia i twórczości kolejnych kompozytorów. Jako koordynator konkursu cieszę się, że ASM II st. w Krakowie stwarza warunki dla ukierunkowanego w ten sposób rozwoju kolejnych pokoleń miłośników muzyki.

---

⁶ Zespół Szkół Muzycznych w Gdańsku Wrzeszczu (SM II st. im. F. Chopina), Państwowa Szkoła Muzyczna I i II st. im. I. J. Paderewskiego w Koninie, Państwowa Szkoła Muzyczna II st. im. W. Żeleńskiego w Krakowie, Szkoła Muzyczna I i II st. im. B. Rutkowskiego w Krakowie, Zespół Państwowych Szkół Muzycznych im. M. Karłowicza w Krakowie, Archidiecezjalna Szkoła Muzyczna II st. im. ks. kard. F. Macharskiego w Krakowie, Społeczna Szkoła Muzyczna II st. w Sanoku.

⁷ Zespół Państwowych Szkół Muzycznych im. S. Moniuszki w Bielsku-Białej, Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I i II st. im. F. Nowowiejskiego w Gdańsku, Państwowa Szkoła Muzyczna I i II st. im. I. J. Paderewskiego w Koninie, Archidiecezjalna Szkoła Muzyczna II st. im. ks. kard. F. Macharskiego w Krakowie, Państwowa Szkoła Muzyczna II st. im. W. Żeleńskiego w Krakowie, Szkoła Muzyczna I i II st. im. B. Rutkowskiego w Krakowie, Zespół Państwowych Szkół Muzycznych im. M. Karłowicza w Krakowie, Zespół Szkół Muzycznych nr 1 im. K. Szymanowskiego w Rzeszowie, Państwowa Szkoła Muzyczna I i II st. im. I. J. Paderewskiego w Stalowej Woli.

⁸ Wybór pozostałych opinii, jak również lista laureatów i galeria zdjęć z konkursu, dostępne są na stronie <https://www.asmkrakow.pl/ogolnopolski-konkurs-20-spojrzeń> (dostęp: 30.05.2018).